

ТАНЦЮВАЛЬНО-СПОРТИВНИЙ ДИСКУРС ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗКИ З ІНШИМИ СФЕРАМИ КОМУНІКАЦІЇ

Сєдакова М. В.

ВСТУП

Для сучасної лінгвістики характерною є увага до питань різноаспектного вивчення процесів комунікації. Визначальним у цьому векторі досліджень є виявлення феномену дискурсу як «найважливішої категорії міжособистісного спілкування»¹, інтерактивного явища, що має різні форми вияву, регулюється стратегіями учасників, поєднуючи при цьому когнітивні, мовні й позамовні чинники².

Під час детального вивчення дискурсу важливими виявляються міждисциплінарні дослідження, безпосередньо пов'язані із семіотикою. Адже саме ця наукова галузь дозволила представити інтегрований аналіз різних форм невербальних текстів (картин, малюнків, жестів тощо), що виходять за межі традиційних літературних чи мистецтвознавчих досліджень, при цьому текст і мова мають інше значення, ніж написаний текст чи розмовна мова, отже, їх слід вивчати з урахуванням усієї мультимодальної складності³. На думку Я. Бломмерта, дискурс уміщує всі форми важливої семіотичної діяльності людини, що розглядається в поєднанні із соціальними, культурними та історичними моделями⁴. Усе це дозволяє всебічно досліджувати ті різновиди дискурсів, головна комунікація яких відбувається невербальними засобами (мистецький, танцювальний тощо).

Грунтовні дослідження мовознавців (Ф. Бацевич, В. Карасик, П. Серіо, В. Чернявська) продемонстрували, що кожен різновид дискурсу має такі властивості, як цілісність, зв'язність, хронотопність, інформативність, модальність, інтердискурсивність, а виявлення інтердискурсивності в різних сферах комунікації сьогодні набуває актуальності. Деякі дослідники розрізняють внутрішню дискурсивність; дискурсивність, зумовлену взаємодією базових концептів різних дискурсів, взаємним проникненням жанрів,

---

¹ Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів : ПАІС, 2010. 336 с.

² Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 342 с.

³ Van Dijk T.A. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction. London : SAGE, 2011. 432p.

⁴ Blommaert J. Discourse: A Critical Introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 299 p.

«поєднанням комунікативних процедур різних ментальних просторів»⁵; спонтанну інтердискурсивність, що виявляється в природньому процесі реінтеграції знань людини з різних сфер діяльності⁶.

Будь-який комунікативний акт є частиною людського досвіду, що постійно змінюється, саме через це він становить і відображає винятковий збіг обставин, завдяки яким був створений і набув унікальності, чим і зацікавив науковців. Оскільки дискурс здебільшого заведено вивчати в поточному режимі й часі, то результатом цього процесу є текст із певною послідовністю пов'язаних між собою речень та надфразових одиниць, які складають семіотичний простір у тісному зв'язку з умовами його створення та метою⁷. На думку В. Дем'янкова, текст є вербальним об'єктом, а дискурс – спеціальний термін у науках про духовність людини.⁸

Специфіка танцювально-спортивного дискурсу дозволяє кваліфікувати його як особливий вид, який поєднує в собі ознаки спортивного й танцювального типів дискурсу, а також має інтердискурсивні зв'язки з педагогічним та мистецьким типами дискурсу⁹. Саме тому танцювально-спортивний дискурс розглядається як гібридний формат, адже є складною комбінацією різних ознак і можливостей, а також дозволяє висунути припущення про якісно новий тип дискурсу відповідно до потреб сучасного суспільства.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що танцювально-спортивна сфера комунікації виявляє зв'язки з іншими сферами спілкування. Метою цього дослідження є встановлення кореляції танцювально-спортивного дискурсу з такими сферами комунікації, як спортивна, педагогічна, мистецька. Об'єктом дослідження є інтердискурсивні зв'язки, на підставі яких формується танцювально-спортивний дискурс, а предметом – засоби актуалізації інтердискурсивних зв'язків.

---

⁵ Нефедов С.Т. Диалогичность. Интертекстуальность. Интердискурсивность. *Немецкая филология в Санкт-Петербургском государственном университете*. Вып. IX, 2020. С. 10–18

⁶ Чернявская В.Е. Лингвистика текста: поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность. Москва: Directmedia, 2014. 267 с.

⁷ Кубрякова Е.С. О связях когнитивной науки с семиотикой (определение интерпретации языка). *Язык и культура. Факты и ценности*. Москва: «Перемена», 2001. С. 283–291.

⁸ Демьянков В.З. Текст и дискурс как термины и как слова быденного языка. *Вопросы филологии*, 2007. С. 86–95.

⁹ Сєдакова М.В. Танцювально-спортивний дискурс як різновид інституційного типу спілкування. *Нова філологія*. Вип. 77, 2019. С. 51–56.

1. Зв'язки танцювально-спортивного дискурсу зі спортивною та педагогічною сферами комунікації

Сфера впливу будь-якого типу дискурсу позначається не однією комунікативною подією, а цілим комплексом текстів і подій, які взаємодіють між собою та формують явище інтердискурсивності. Оскільки інституційні дискурси є динамічними, то для їх розуміння необхідно брати до уваги інтердискурсивні зв'язки та інтердискурсивні включення одного типу дискурсу в інші.¹⁰ Інтердискурсивні включення є фрагментами знання, які пов'язані з галуззю знань інших дискурсів, а інтердискурсивні зв'язки утворюються шляхом використання різноаспектних засобів дискурсу¹¹. Інтердискурсивні зв'язки формуються через взаємне проникнення дискурсотвірних концептів, ситуативну й контекстну поліадресованість, взаємний термінологічний апарат, жанрово-стилістичні перехреснення, схожість типових учасників та хронотоп, а також спільними метою та цінностями¹².

Розглянемо детальніше інтердискурсивні зв'язки танцювально-спортивного типу дискурсу зі спортивним та педагогічним. Безумовно, всі три різновиди інтердискурсивності виявляються в танцювально-спортивному дискурсі.

Танцювально-спортивний дискурс має визначальні характеристики з моменту свого започаткування, але розвивається відповідно до вимог сучасності. Тому внутрішня дискурсивність характеризується наявністю елементів дискурсів попередніх років, що зумовлено історичним розвитком аналізованої сфери комунікації. Спонтанна інтердискурсивність визначена природним процесом інтеграції знань у танцювально-спортивний дискурс. Наприклад, медична сфера комунікації може взаємодіяти з танцювально-спортивною, оскільки під час тренувань та змагань танцівники мають справу з певними травмами або погіршенням самопочуття. У такому разі лікар надає першу допомогу, а також рекомендації щодо запобігання поганого самопочуття під час тренувального процесу в майбутньому. У нашому дослідженні ми розглядаємо саме третій вид інтердискурсивності, який характеризується взаємним проникненням концептів різних дискурсів, жанрів комунікації, схожими типовими учасниками, метою та цінностями.

Сучасні бальні танці є складним і поліаспектним феноменом, оскільки поєднують багато елементів, пов'язаних із різними сферами життєдіяльності людини, таких як спортивна ("*...ballroom dancing*

---

¹⁰ Wodak R. *Disorders in Discourse*. London: Longman, 1996. 200 p.

¹¹ Бочарникова Е.А. Научный текст в аспекте интердискурса (научные экономические тексты). Астрахань: изд-во АГТУ, 2012. 160 с.

¹² Шевченко І.С. Мовленнєвий акт і дискурс у когнітивно-прагматичному та історичному ракурсі. *Переклад у наукових дослідженнях представників харківської школи*. Вінниця: Нова книга, 2013. С. 115–134.

offers a superb experience ... as a sport and as an exercise”¹³), мистецька (“...ballroom community exemplifies exhibiting qualities, dynamics, systems and orchestrations of spectacle, festival...leisure, performance...”¹⁴), педагогічна (“Dance in itself as an artistic, recreational, educational... form is a good investment in the brain”¹⁵), емоційна (“as nonverbal form of communication, dance may be used ... to demonstrate feelings towards one another...”¹⁶).

Відомі тренери (спортивний дискурс), хореографи (мистецький дискурс), вчителі (педагогічний дискурс) бальних танців наголошують на їх багатогранності, акцентують увагу на тому, що танці – це як спорт (“dancing ...it’s the opportunity to do something physical and at the same time enjoyable”¹⁷), так і особлива культура (“there is a larger ballroom culture, a culture with its own social rules and languages, codes, stars and celebrities”¹⁸). Тому в нашому дослідженні ми прагнемо деталізувати інтердискурсивні зв’язки танцювально-спортивного типу дискурсу.

З огляду на адресатну орієнтацію, будь-який тип інституційного дискурсу (і танцювально-спортивний дискурс не є винятком) передбачає наявність типових учасників, таких як «адресат/комунікатор» та «адресант/комунікант/реципієнт» інформації¹⁹. У танцювальній сфері адресат – це певна особистість або команда людей, які покликані створити неповторний текст (“We’ve been blessed to have a great team next to us...during 12 years of dancing together”²⁰).

Що ж стосується реципієнтів, то їх головна мета – сприйняти текст візуально або на слух, зважаючи на власний досвід і знання. Під час сприйняття танцювального тексту професіональними реципієнтами є тренер, суддя змагань, інший танцівник; непрофесійним адресантом є глядач. Важливим є той факт, що для одних реципієнтів текст орієнтований тільки на отримання інформації (танцівник-суддя змагань), а на інших впливає емоційно або ідейно (танцівник-глядач, титулований танцівник-початківець).

Беззаперечною ознакою є те, що в танцювально-спортивному дискурсі адресати та адресанти можуть змінюватися залежно від жанру

---

¹³ Spencer P. The Joy of Dancing. London: Carlton Books Limited, 2004. 128 p.

¹⁴ Marion S.J. Ballroom: Culture and Costumes in Competitive Dance. Oxford: Berg Publishers, 2008. 224 p.

¹⁵ Hanna Ju. L. Dancing to Learn: The Brain’s cognition, emotion and movement. New York: Rowman & Littlefield, 2014. 214 p.

¹⁶ Webster Ch. Action Analysis for Animators. New York: CRC Press, 2012. 408 p.

¹⁷ Zona Ch., George Ch. Gotta Ballroom. New York: Human Kinetics, 2008. 214 p.

¹⁸ Marion S.J. Ballroom: Culture and Costumes. P. 34.

¹⁹ Baum A. Discourse Participants. *The Content of Discourse*. Berlin. 1995. P. 31–55.

²⁰ Cocchi R., Zagoruychenko Yu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6Y7R0KfeYQE>.

дискурсу. Розглянемо кілька ситуацій: на танцювальному змаганні комунікаторами є танцівники, а комунікантами – глядачі (непрофесійні), судді, тренери (професійні); а от на танцювальному уроці адресатами є вчитель танців, тренер, а адресантами – танцівники; під час проведення гала-шоу адресати – танцівники, а адресанти – тільки глядачі.

Слід уточнити й хронотоп танцювально-спортивного дискурсу – середовище, типове для занять танцями, найчастіше танцювальна студія (*dancing studio* <place where performers, especially dancers, practice and exercise>). А от часові ознаки цього типу дискурсу важко визначити, бо комунікація учасників не обмежується стінами танцювальної студії (“*At the dance studio I’ve developed healthy relationships with new found friends, who care about me and assist my family as supportive care system*”, “*the dance studio is nourishing to my emotional and mental well-being*”)²¹.

Однією з найважливіших характеристик учасників танцювально-спортивного типу дискурсу є представлення актуальних натеपर параметрів інформації в певній ситуації (хронотоп, особистості учасників, їх взаємини, а також знання в будь-якій ситуації). Усі ці параметри закладено в суб’єктивній ментальній моделі, що визначає контекст та дозволяє комунікантам вибудовувати розмову або текст як результат у зручній комунікативній ситуації для всіх учасників.

Наприклад, спілкування адресата та реципієнта вимагають знання спеціальної лексики: *L.O.D. (line of dance) – is a path along and generally parallel to the edge of dance floor in the counterwise direction. Back Corte is a typical figure of tango, one of the main characteristics of which is rotation. This figure has four steps and each step has its own feature*²².

Як і в багатьох типах інституційного дискурсу, танцювально-спортивний дискурс має тональні жанрові характеристики, основними з яких є серйозність чи несерйозність, пряме чи завуальоване вираження інтенцій, спрямування на інформативне або фатичне спілкування (щирі розмови, сварки, флірт, жарти, іронія тощо)²³. З усього набору жанрових характеристик у сфері танцювально-спортивного дискурсу переважають щирі, задушевні розмови та жарти.

Наведемо деякі приклади фатичного спілкування: “*I give the girl my heart...never my wallet ...during the dance*”²⁴. Контекст дозволяє

---

²¹ Minnick H.R. Living in My Shadow. Maitland : Xulon Press. 2012. 312 p.

²² WDSF Technique Books. The Waltz. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IpOсAHpJSvk>

²³ Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.

²⁴ Hilton M. Waltz Lecture with Karen Hilton – Part 1. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ui7jHsy_Jzs

зрозуміти, що під час семінарського заняття тренер пояснював важливі технічні моменти виконання вальсу, але для досягнення максимального ефекту й запам'ятовування танцювального правила він використав наведений жарт. А от наступна фраза була використана тренером під час пояснення танцівникам фігури, яка використовується в повільному вальсі (*Double Reverse Spin*), утім розуміючи, що всі тонкощі виконання не були сприйняті танцівниками зразу, тренер удався до жарту “Ok...I will explain you this in Japan later...”²⁵.

Слід зазначити, що жартівливі ремарки, пояснення, зауваження під час навчання танцювальному мистецтву відіграють неабияку роль у професійному зростанні танцівників. Зазвичай такі розмови сприймаються аплодисментами й веселощами та покращують емоційний стан танцівників, адже на деякий час вони забувають про втому й намагаються максимально вдало відтворити запропонований елемент.

Танцювально-спортивний дискурс є багатокомпонентним: комунікація, яка відбувається між тренером і танцівником має на меті не тільки обмін новою інформацією, а й емоційним досвідом: “*Dancing is more than art it's sport and it's important to create balance between those two...*”²⁶. Адже коли хореограф/тренер «збирає» рухи в певній послідовності, то вони отримують своєрідний зміст, у якому глядач упізнає життєву ситуацію.

Розвиток мови танцювального мистецтва проходить через постійні спроби танцівника передати нові знання про світ невербальними засобами. Через рухи, з яких складається танець, глядачеві передається особливий внутрішній порив, який становить пластичний малюнок, темп і ритм²⁷. Уважається, що рухи тіла є визначальним засобом вираження інформації, а вивчення деяких їх функцій – дуже важливі в людському спілкуванні²⁸.

Визначимо тепер точки дотику спортивного й танцювального дискурсів. Для початку деталізуємо, що спортивний різновид дискурсу співвідноситься з конкретною сферою життєдіяльності та є багаторівневим явищем, у якому суб'єкти спорту реалізують свої комунікативні наміри²⁹. З огляду на адресатну орієнтацію, типовими учасниками спортивного дискурсу є спортсмен, тренер, суддя – активні

---

²⁵ Hilton M. Waltz. URL : https://www.youtube.com/watch?v=ui7jHsy_Jzs

²⁶ My heart belongs to... URL: <https://vimeo.com/109530945>

²⁷ Мечковская Н.Б. Семиотика: Язык. Природа. Культура. Москва : Издательский центр «Академия», 2008. 432 с.

²⁸ Granström B., House D., Karlsson I. Multimodality in Language and Speech Systems. Netherlands : Springer Science & Business media, 2013. 243 p.

²⁹ Кислицына Н.Н., Новикова Е.А. Спортивный дискурс в системе институциональных видов дискурса. *Актуальные проблемы филологии и педагогической лингвистики* № 2, 2017. С. 28–35.

учасники дискурсу, які впливають на перебіг спортивних подій. Є так звані «пасивні» учасники спортивного дискурсу: вболівальники, спортивні коментатори, які не впливають на події, але беруть участь у популяризації та обговоренні спортивних подій.

Для встановлення специфіки синергії спортивного й танцювального дискурсів важливим є те, що хронотоп спортивного дискурсу – типове місце для заняття певним видом спорту (спортивна зала, футбольне поле тощо). Часові ознаки спортивного дискурсу важко окреслити, оскільки комунікація типових учасників не обмежується тренуванням або змаганням. Метою спортивного дискурсу є досягнення найвищих спортивних результатів у межах певного виду спорту, а також обмін інформацією між великими групами населення. Цінності спортивного типу дискурсу полягають у вихованні морально-етичних якостей дітей і підлітків. Жанрами спортивного дискурсу є такі: змагання, тренування, спортивне інтерв'ю, урок фізичної культури тощо. За видом мовленнєвої діяльності спортивний дискурс може бути як діалогічним (переважно), так і монологічним (обговорення спортивних подій коментатором).

Переконуємося, що мета й цінності спортивного й танцювального дискурсів збігаються, бо популяризують моральність, жагу до перемоги та здоровий спосіб життя. Окрім того, спортивний і танцювально-спортивний дискурси мають спільний термінологічний апарат: *athlete, adjudicator, champion, coach, competition, final, training, winner* тощо. Головними учасниками спортивного дискурсу є *coach, athlete* ("**Sport coaches directly influence millions of lives from participatory to competitive youth...**"³⁰, "**training and nutritional needs of the Masters Team Sport Athlete**"³¹). Якщо розглядати танцювально-спортивний тип дискурсу, то наступні вербалізації доводять, що основними учасниками є також *coach, athlete* ("**coach of many successful competitive dancers**"³²; **dancers are athletes...**"³³).

Ще одним обов'язковим учасником наведених типів дискурсу є *adjudicator* ("**His exact judging style...has made him a popular world renowned dance adjudicator**"³⁴; "**as with sports arbitration, there is only a**

---

³⁰ Callary B., Gearity B. Coach Education and Development in Sport. New York : Routledge. 2019. 276 p.

³¹ Reaburn P. R. J. Nutrition and Performance in Masters Athletes. London : CRC Press, 2014. 393 p.

³² Ballroom Dancing Year Book, 1983. 225 p.

³³ Van der Linden L. So, You Want to Be a Dancer? New York: Simon and Schuster, 2015. 208 p.

³⁴ Bivona M. Dancing Around the World with Mike and Barbara Bivona. Victoria: Trafford Publishing, 2009. 616 p.

limited opportunity to challenge the adjudicator's decision..."³⁵). Комунікація як у спортивному, так і в танцювально-спортивному типах дискурсу здійснюється між спортсменом і спортсменом, спортсменом і тренером, спортсменом і суддями.

Ті ж терміни, які представляють спортивні події та обговорюються (*competition, training, final*), репрезентовані і в танцювально-спортивному дискурсі ("*our target is not just to win competition...*"³⁶; "*our grand final was dancing at WDSF German Open Championship, to compete in amateur dance competitions worldwide*"³⁷). Важливим і показовим є те, що назви титулів однакові у таких двох зазначених типах дискурсу, як спортивний та танцювально-спортивний ("*the world's first ballroom dancing champion...*"³⁸, "*...in the dance competition the final winners were reduced to tears...*"³⁹).

Розглянемо, які концептуальні ознаки спортивної діяльності проєктуються на бальні танці. Виходячи з того, що спорт – це діяльність людини, яка потребує фізичних зусиль та навичок, а також відбувається за певними правилами для здоров'я або насолоди, то основними ознаками є такі:

- фізична активність, яка потребує неабияких зусиль ("*Dance competitions can be seen as the most acute test of physical fitness*"⁴⁰, "*ballroom dancing provides a perfect physical activity...*"⁴¹);

- фізична активність для покращення здоров'я ("*dancing can help you ward off potential illnesses...*"⁴²);

- діяльність, яка відбувається за певними правилами ("*...one must follow certain rules*"⁴³);

- постійна професійна діяльність ("*dance industry, a network of related business that included dancing teachers and schools, exhibition performers, dance manuals, records and clothing*"⁴⁴);

---

³⁵ The Architects' Journal. Architectural Press Limited, 2004. 407 p.

³⁶ Cocchi R., Zagoruchenko Yu. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Wdls-x_BjBXY&t=38s

³⁷ Zharkov D., Kulikova O. URL: https://www.youtube.com/watch?v=-QC5vUc_FY8

³⁸ Harman V. *The Sexual Politics of Ballroom Dancing*. London : Springer, 2018. 176 p.

³⁹ Lipton B.H. *Spontaneous Evolution*. New York : Read How You Want, 2010. 732 p.

⁴⁰ Harman V. *The Sexual Politics of Ballroom*. P. 115

⁴¹ Bramham P., Wagg St., *An Introduction to Leisure Studies: Principles and Practice*. London : SAGE, 2014. 240 p.

⁴² Carey D. V. *Ballroom Dancing: Learn Romantic Ballroom Dance Steps & Types of Dance to Ignite the Passion*. Malibu : Malibu Publishing, 2013. 325 p.

⁴³ Zona Ch., George Ch. *Gotta Ballroom*. New York : Human Kinetics, 2008. 214 p.

⁴⁴ Malign Ju. *Ballroom, Boogie, Shimmy Sham, Shake: A Social and Popular Dance Reader*. USA : University of Illinois Press, 2009. 378p.

– діяльність для задоволення (*“Ballroom dancing is the most popular pastime in the world”*⁴⁵).

Специфіка танцювально-спортивного дискурсу передбачає також інтердискурсивні зв'язки з педагогічним дискурсом, оскільки він є одним із визначальних та взаємодіє майже з усіма сферами діяльності людини, основною метою яких є передавання та отримання знань (*“ballroom classes, lessons, studios, workshops do teach dance steps, patterns and techniques...”*⁴⁶). Деякі дослідники вважають педагогічно-танцювальну діяльність навіть самостійною дисципліною (*“Dance is a new academic discipline compared to music, visual arts...English language, math and science”*⁴⁷).

Педагогічний дискурс співвідноситься з конкретною сферою життєдіяльності та охоплює різні форми, види й ступені освітньої діяльності. Типовими учасниками педагогічного дискурсу є вчитель та учень, але через важливість цього типу дискурсу та проникнення його майже в усі сфери діяльності людини виникла потреба лексичного розмежування характеристик учителя і створення семантико-стилістичної парадигми слів: учитель, викладач, вихователь, тренер, доцент, професор, наставник тощо⁴⁸. Тобто залежно від сфери діяльності людини комунікація відбувається між тренером та спортсменом (спортивна діяльність), танцівником та тренером (танцювальна діяльність) тощо.

Нагадаємо, що хронотоп педагогічного дискурсу чітко окреслений та становить певний проміжок часу, який закріплений за навчальним процесом (урок) та місце, в якому відбувається певний вид навчальної діяльності (школа, навчальна аудиторія). Мета й цінності педагогічного дискурсу – передавання знань, формування багатьох моральних цінностей у дітей та підлітків. Жанрами педагогічного дискурсу є урок, семінар, лекція. За видом мовленнєвої діяльності педагогічний дискурс є переважно діалогічним, оскільки має на меті комунікацію вчителя з учнем.

Взаємодія ж типових учасників танцювально-спортивного дискурсу в певних комунікативних ситуаціях також відтворює інтегративні зв'язки: комунікацію суддів змагань із бальних танців та танцівників (спортивний дискурс), невербальне спілкування танцівників із глядачами (емоційний дискурс), щоденну кропітку працю тренера й танцівників (педагогічний дискурс).

---

⁴⁵ Silverster V. *Modern Ballroom Dancing*. London : Read Books Ltd., 2011. 194 p.

⁴⁶ Marion S. J. *Ballroom: Culture and Costumes*. P. 77.

⁴⁷ Hanna Ju. *Dancing to Learn...*P. 19.

⁴⁸ Карасик В.И. *Языковой круг...*С. 209.

Мета й цінності танцювально-спортивного й педагогічного дискурсу збігаються в прагненні виховати освічену людину не тільки в певній дисципліні, а й загалом (“*The capacity for the self-transformation of the individual through dance is very powerful*”⁴⁹).

Тому не дивно, що дві визначальні концептуальні ознаки педагогічної практики проєктуються на танцювальну:

– діяльність, що передбачає передавання знань (“...*qualified, certified dance specialists...produce the best results in school-based programs*”, “*Directed teaching in dance education...*”⁵⁰);

– діяльність, що передбачає отримання знань (“*There’s plenty to learn about each dance...*”⁵¹).

Ці ознаки реалізовано за допомогою спільного термінологічного апарату (*lesson, class, student, teacher, workshop*) та дозволяють зафіксувати типовість жанрів та учасників комунікації педагогічного та танцювально-спортивного різновидів дискурсу. У педагогічному дискурсі головними учасниками є *student/pupil, teacher*, як і в танцювально-спортивному (“*It takes a teacher to give you mental, physical, and even emotional ideas about what makes journey between and through your feet work*”⁵², “*A successful pro/am teacher, taking students to about fourteen competitions a year*”⁵³). Типові жанри комунікації (як для педагогічного, так і для танцювально-спортивного дискурсів) є *lesson, class, workshop* (“...*taking technique classes, attending workshops in improvisation and choreography...and other dance events...*”⁵⁴).

Доказовою щодо взаємодії педагогічного й танцювально-спортивного дискурсів є схожість комунікативних стратегій:

– пояснювальної, у якій втілюється емоційно-інтелектуальний аспект мовної поведінки вчителя або тренера/хореографа (“*If I have succeeded in producing something which will aid the pupil in the study of Ballroom Dancing and create a desire to strive and appreciate the art, I am amply repaid*”⁵⁵);

---

⁴⁹ Gibbons E. *Teaching Dance: The Spectrum of Styles*. Bloomington: AuthorHouse, 2007. 235 p.

⁵⁰ McCutchen B. P. *Teaching Dance as Art in Education*. New York: Human Kinetics, 2006. 543 p.

⁵¹ Freese J. *Ballroom Dancing*. Mankato : Capstone Press, 2007. 32 p.

⁵² Allen J. *The Complete Idiot’s Guide to Ballroom Dancing*. USA : Penguin., 2002. 304 p.

⁵³ Ericksen Ju. A. *Dance with Me: Ballroom Dancing and the Promise of Instant Intimacy*. New York : NYU Press, 2011. 279 p.

⁵⁴ Gibbons E. *Teaching Dance...* P. 5.

⁵⁵ Moore A. *Ballroom Dancing*. New York : Bloomsbury Publishing, 2009. 320 p.

– сприяльній, яка реалізується в позитивному ставленні до реципієнта (“*From the first lesson, the teacher’s warmth and apparent pleasure in the lesson create a feeling in the student of being special*”⁵⁶).

2. Інтердискурсивні зв’язки танцювально-спортивного та мистецького типів дискурсу

Попри значний вплив спортивної й педагогічної діяльності на танцювальну діяльність, мистецький складник є надважливим під час аналізу танцювально-спортивного дискурсу. Деталізуємо взаємодію мистецького типу дискурсу з танцювально-спортивним.

Мистецтвом слід уважати дуже багатий спектр діяльності людини, що займається створенням візуальних, слухових або художніх творів, які виконуються для глядача та виражають образні, технічні вміння й навички людини. Висока оцінка та тривалість існування будь-яких мистецьких робіт визначається їх красою або емоційною силою. Мистецький дискурс є цілеспрямованою комунікативною діяльністю, яка пов’язана з інтерпретацією твору мистецтва, що здійснюється його учасниками за допомогою вербальних та невербальних засобів спілкування⁵⁷.

Мистецький дискурс у танцювальній діяльності реалізований результатами творчого життя людини, такими як живопис (“*Our canvases disappear after those two minutes*”⁵⁸), музика (“*For people who consider dancing an art, the combination of the music and movement brings beauty into their lives*”⁵⁹) тощо, але найбільш показовими є апеляції до театральної діяльності.

Мистецький тип дискурсу доцільно розглядати як особливий різновид дискурсу, який корелює з відокремленою галуззю знань і є потужним засобом проєкції процесів, що відбуваються в повсякденному житті⁶⁰. Типовими учасниками є митець (адресант) та реципієнт (адресат). Хронотоп мистецького дискурсу не має чітких меж через різноманітність видів мистецтва. Жанри мистецького дискурсу залежать від різновиду творчої діяльності митця.

Концептуалізація бального танцю як театральної діяльності відбувається у двох напрямках: 1) результат діяльності (“*Dance theatre implies a genre in which the meaning of the danced work predominates*”

---

⁵⁶ Ericksen Ju. Dance with Me... P. 21.

⁵⁷ Милетова Е.В. Англоязычный искусствоведческий дискурс: природа и лексическое наполнение. *Филологические науки. Вопросы теории и практики.* № 4 (22): в 2 ч. Ч. II. Тамбов, 2013. С. 114–119.

⁵⁸ Ballas C, World Latin finalist. *Dance Notes.* Vol.IV, Issue 3, 2001. 35 p.

⁵⁹ Zona Ch., George Ch. *Gotta Ballroom...* P. 27.

⁶⁰ Милетова Е. Английское прилагательное в искусствоведческом дискурсе. Санкт-Петербург : Литео, 2016. 216 с.

over the danced element alone"⁶¹); 2) вид діяльності, який представлено на розсуд глядача ("*...skilled and virtuoso rumba performance.*"⁶²) та усвідомлюється через ототожнення двох концептів **BALLROOM DANCE IS THEATRE**.

Виходячи з того, що мистецтво – це діяльність, за допомогою якої люди виражають певні ідеї, то наступні вербалізації підтверджують, що бальні танці як мистецтво покликані донести як загальні ідеї, цінності ("*Ballroom dancing reflects cultural values...*"⁶³), так і конкретні, наприклад, історичний розвиток, культурні надбання ("*...the tango is a dance...which demonstrates the history behind Argentinian cowboys and their dance partners from centuries ago*"⁶⁴), порушити питання захоплення справою, яку виконуєш щоденно ("*don't stop to fall in love... with what you do because it's the great drive force...*"⁶⁵), романтичних стосунків, щастя ("*The dance floor re-established itself as the romantic meeting point*"⁶⁶) тощо.

Мета й цінності танцювально-спортивного та мистецького дискурсів збігаються в прагненні донести до глядачів важливі й спільні для людей життєві цінності та ідеї в житті і змусити замислитися над ними: почуття любові до близької людини; щастя займатися улюбленою справою ("*I just want to share that love of dance for everybody*"⁶⁷); шанувати культурно-історичні особливості різних країн та орієнтуватися в них; а також танець і мистецтво допомагають відволіктися від буденності ("*Dancing as an escape from everyday problems and stresses*"⁶⁸).

Спільність танцювальної діяльності й театральної реалізована такими ознаками:

– поєднанням вербальної та невербальної комунікації в театрі ("*In the theatre, language (both verbal and nonverbal) is selected and controlled*"⁶⁹) і в танцях ("*Dance partners must speak the same... non-verbal language...to be able to communicate and work together ...*"⁷⁰);

---

⁶¹ Nagy P., Rouyer Ph., Rubin D. World Encyclopedia of Contemporary Theatre. Volume 1: Europe, 2013. 1072 p.

⁶² Malning Ju. Ballroom, Boogie, Shimmy Sham, Shake: A Social and Popular Dance Reader. USA: University of Illinois Press, 2009. 378 p.

⁶³ Harman V. The Sexual Politics of Ballroom... P. 8

⁶⁴ Carey. D. V. Ballroom Dancing: Learn Romantic Ballroom Dance Steps... P. 75

⁶⁵ Cocchi R., Zagoruchenko Yu. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Wds-x_BjBXY&t=38s

⁶⁶ Furst Ju. Stalin's Last Generation. Oxford : Oxford University Press, 2010. 408 p.

⁶⁷ Yulia& Ricardo URL :https://www.youtube.com/watch?v=Wds-x_BjBXY&t=38s

⁶⁸ Harman V. The Sexual Politics of Ballroom...P. 109

⁶⁹ Barranger M.S. Theatre: A Way of Seeing. New York: Wadsworth, 1995. 315 p.

⁷⁰ Kuswik A. B. Multimedia Application for Teaching Dance. California: University of California, 1999. 102 p.

– обмеженістю в просторі під час виступу: театр – сцена (“*limited scenes in a play usually entail a restricted locale, usually one room*”⁷¹), танцювальний майданчик (“*...dancers...perform...within restricted space*”⁷²);

– спільними учасниками театрального дискурсу (“*the presence of audience is central to the definition of theatre...*”⁷³ і танцювально-спортивного дискурсу – глядачі (“*the audience feels that they have watched a private and authentic moment of love*”⁷⁴);

– театральне й танцювальне мистецтво триває лише короткий проміжок часу, але залишає за собою хвилю емоцій та відчуттів, що спонукає глядача продовжувати переживати й обговорювати побачене (“*Since the theatre is a transitory art, no stage design, no engraving of the theatrical scene, no photograph can faithfully portray the fleeting impression created by a performance on an audience*”⁷⁵ – “*...the art of dance is transitory; it lasts but an instant*”⁷⁶);

– головним призначенням мистецтва як особливого виду діяльності в житті людства є відображення дійсності або певної ідеї в чуттєвих образах відповідно до естетичних ідеалів (“*Dance, as a major art form, uses the body to express metaphor and symbol through the formulation and organization of movement patterns that capture and convey the meaning*”⁷⁷ – “*theatre is an almost universal art form with deep roots in many cultures...and effective way of conveying social and developmental ideas...*”⁷⁸);

– емоції та почуття є умовою для всіх учасників театрального й танцювального мистецтв (“*Emotions are central to the dramatic arts: actors’ emotions, emotional expression, character emotions...audience emotions etc.*”⁷⁹ – “*Dancing gives couples opportunity to exhibit genuine feeling of love and affection for each other*”⁸⁰).

---

⁷¹ Pireddu S. Drama, Theatre & English. California: EDUCatt, 2015. 228 p.

⁷² Gilman L. Dancing in the Votes. Indiana University, 2001. 554 p.

⁷³ Freshwater H. Theatre and Audience, 2009. 80 p.

⁷⁴ Ericksen Ju. A. Dance with Me... P. 55.

⁷⁵ Ash L. Theatre and Performing Arts Collections. Routledge, 2019. 166 p.

⁷⁶ Marion S.J. Ballroom: Culture and Costumes... P. 66.

⁷⁷ Bloomfield A. Teaching Integrated Arts in the Primary School. New York : Routledge, 2013. 164 p.

⁷⁸ Clammer J. Art. Culture and International Development. New York : Routledge, 2014. 158 p.

⁷⁹ Konijn E. Acting Emotions. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2000. 209 p.

⁸⁰ Allen J. The Complete Idiot’s Guide to Ballroom... P. 25.

ВИСНОВКИ

Отже, танцювально-спортивний дискурс характеризується інтердискурсивними зв'язками з такими типами дискурсу, як педагогічний, мистецький і спортивний. Мистецький дискурс є невід'ємною частиною танцювально-спортивного дискурсу, що реалізовано в таких інтердискурсивних зв'язках, як спільні типові учасники, хронотоп, мета й цінності, які покликані донести певні ідеї – нагадати про важливість психологічного здоров'я, відволікти акторів/танцівників та глядачів від буденності; розповісти щасливу або сумну історію кохання чоловіка та жінки невербальними засобами; відтворити історію та культуру країни, з якою пов'язане походження танцю/вигвору мистецтва, що виконується/представлено; порушити питання глобалізації спілкування у сфері мистецтва загалом і бальних танців зокрема, оскільки танцівники та глядачі розуміють одне одного незалежно від мови спілкування та культурних особливостей.

Спортивний дискурс синергізовано з танцювально-спортивним такими фрагментами, як спільні комунікативні події (тренування, виступ на змаганнях та обговорення виступів професіоналами (тренерами та спортсменами), а також непрофесіоналами-глядачами), типові учасники, взаємний термінологічний апарат, мета й цінності. Педагогічний дискурс безпосередньо взаємодіє з танцювально-спортивним дискурсом, як і з багатьма сферами життя людини. Підтвердження цьому ми знаходимо в спільному термінологічному апараті, збігу типових учасників, жанрів комунікації, а також комунікативних стратегій (пояснювальної та сприяльної).

Перспективними можуть бути дослідження впливу та прояву емоцій у танцювально-спортивному дискурсі. Обнадійливими видаються пошуки емоційної метафори як засобу актуалізації емоційного складника танцювально-спортивного дискурсу.

АНОТАЦІЯ

Наукову розвідку присвячено проблемі взаємодії різних типів дискурсу в умовах сучасної комунікації. Дослідження мовознавців показали, що кожен різновид дискурсу є інтердискурсом, оскільки процес комунікації характеризується взаємним проникненням фрагментів знань, жанрів комунікації, термінологічного апарату, концептів тощо. У цьому дослідженні розглянуто танцювально-спортивний дискурс та його зв'язки з такими сферами комунікації, як мистецька, спортивна, педагогічна. Результати дослідження дозволяють висновувати, що взаємодія наведених типів дискурсу є важливою для танцювально-спортивної сфери комунікації. Спортивний дискурс виявляється в танцювально-спортивному збігом спільних учасників та жанрів комунікації, а також взаємним

проникненням концептів. Педагогічний і танцювально-спортивний дискурси взаємодіють за рахунок спільних учасників та жанрів комунікації, а також мають спільні комунікативні стратегії. Мистецький дискурс взаємодіє з танцювально-спортивним шляхом взаємного проникнення дискурсотворчих концептів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики: монографія Львів : ПАІС, 2010. 336 с.

2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник Київ : Академія, 2004. 342 с.

3. Бочарникова Е.А. Научный текст в аспекте интердискурса (научные экономические тексты): монография, Астрахань : Изд-во АГТУ, 2012. 160 с.

4. Демьянков В.З. Текст и дискурс как термины и как слова обыденного языка. *Вопросы филологии. Спецвыпуск. IV Международная научная конференция «Язык, культура, общество»*. Москва, 27–30 сентября 2007. Пленарные доклады С. 86–95.

5. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.

6. Кислицына Н.Н., Новикова Е.А. Спортивный дискурс в системе институциональных видов дискурса. *Актуальные проблемы филологии и педагогической лингвистики*. № 2, 2017. С. 28–35.

7. Кубрякова Е.С. О связях когнитивной науки с семиотикой (определение интерпретации языка). *Язык и культура. Факты и ценности*. Москва, 2001. С. 283–291.

8. Мечковская Н.Б. Семиотика: Язык. Природа. Культура. Москва : Издательский центр «Академия», 2008. 432 с.

9. Милетова Е. Английское прилагательное в искусствоведческом дискурсе. Санкт-Петербург : Литео, 2016. 216 с.

10. Милетова Е.В. Англоязычный искусствоведческий дискурс: природа и лексическое наполнение. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. № 4 (22): в 2 ч. Ч. II. Тамбов, 2013. С. 114–119.

11. Нефедов С.Т. Диалогичность – Инерттекстуальность – Интердискурсивность. *Немецкая филология Санкт-Петербургском государственном университете. Выпуск IX. Диалогическое взаимодействие текстов и дискурсов*, 2020. С. 10–18.

12. Сєдакова М.В. Танцювально-спортивний дискурс як різновид інституційного типу спілкування. *Нова філологія*. Вип. 77, 2019. С. 51–56.

13. Чернявская В.Е. Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность. Москва : Directmedia. 2014, 267 с.

14. Шевченко І.С. Мовленнєвий акт і дискурс у когнітивно-прагматичному та історичному ракурсі. *Переклад у наукових дослідженнях представників харківської школи* : колективна монографія. Вінниця: Нова книга, 2013. С. 115–134.

15. Allen J. *The Complete Idiot's Guide to Ballroom Dancing*. USA : Penguin, 2002. 304 p.

16. Ash L. *Theatre and Performing Arts Collections*. Routledge, 2019. 166 p.

17. Ballas C. World Latin finalist. *Dance Notes*. Vol.IV, Issue 3, 2001. 35 p.

18. *Ballroom Dancing Year Book*, 1983. 225 p.

19. Barranger M.S. *Theatre: A Way of Seeing*. New York : Wadsworth, 1995. 315 p.

20. Baum A. Discourse Participants. *The Content of Discourse*. Berlin, 1995. P. 31–55.

21. Bivona M. *Dancing Around the World with Mike and Barbara Bivona*. Victoria : Trafford Publishing, 2009. 616 p.

22. Blommaert J. *Discourse: A Critical Introduction*. Cambridge : Cambridge University Press, 2005. 299 p.

23. Bloomfield A. *Teaching Integrated Arts in the Primary School*. New York : Routledge, 2013. 164 p.

24. Bramham P., Wagg St. *An Introduction to Leisure Studies: Principles and Practice*. London : SAGE, 2014. 240 p.

25. Callary B., Gearity B. *Coach Education and Development in Sport*. New York : Routledge. 2019. 276 p.

26. Carey D.V. *Ballroom Dancing: Learn Romantic Ballroom Dance Steps & Types of Dance to Ignite the Passion*. Malibu : Malibu Publishing, 2013. 325 p.

27. Clammer J. *Art. Culture and International Development*. New York: Routledge, 2014. 158 p

28. Cocchi R., Zagoruychenko Yu. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6Y7R0KfeYQE>

29. Ericksen Ju. A. *Dance with Me: Ballroom Dancing and the Promise of Instant Intimacy*. New York : NYU Press, 2011. 279 p.

30. Freese J. *Ballroom Dancing*. Mankato : Capstone Press, 2007. 32 p.

31. Freshwater H. *Theatre and Audience*, 2009. 80 p.

32. Furst Ju. *Stalin's Last Generation*. Oxford : Oxford University Press, 2010. 408 p.

33. Gibbons E. *Teaching Dance: The Spectrum of Styles*. Bloomington : AuthorHouse, 2007. 235 p.

34. Gilman L. *Dancing in the Votes*. Indiana University, 2001. 554 p.

35. Granström B., House D., Karlsson I. *Multimodality in Language and Speech Systems*. Netherlands : Springer Science & Business media, 2013. 243 p.
36. Hanna Ju. L. *Dancing to Learn: The Brain's cognition, emotion and movement*. New York : Rowman & Littlefield, 2014. 214 p.
37. Harman V. *The Sexual Politics of Ballroom Dancing*. London : Springer, 2018. 176 p.
38. Hilton M. *Waltz Lecture with Karen Hilton – Part 1*. URL : https://www.youtube.com/watch?v=ui7jHsy_Jzs
39. Konijn E. *Acting Emotions*. Amsterdam : Amsterdam University Press, 2000. 209 p.
40. Kuswik A.B. *Multimedia Application for Teaching Dance*. California: University of California, 1999. 102 p.
41. Lipton B.H. *Spontaneous Evolution*. New York : Read How You Want, 2010. 732 p.
42. Malnig Ju. *Ballroom, Boogie, Shimmy Sham, Shake: A Social and Popular Dance Reader*. USA : University of Illinois Press, 2009. 378 p.
43. Marion S. J. *Ballroom: Culture and Costumes in Competitive Dance*. Oxford : Berg Publishers, 2008. 224 p.
44. McCutchen B.P. *Teaching Dance as Art in Education*. New York : Human Kinetics, 2006. 543 p.
45. Minnick H.R. *Living in My Shadow*. Maitland : Xulon Press. 2012. 312 p.
46. Moore A. *Ballroom Dancing*. New York : Bloomsbury Publishing, 2009. 320 p.
47. *My heart belongs to...* URL: <https://vimeo.com/109530945>
48. Nagy P., Rouyer Ph., Rubin D. *World Encyclopedia of Contemporary Theatre*. Volume 1: Europe, 2013. 1072 p.
49. Pireddu S. *Drama, Theatre & English*. California : EDUCatt, 2015. 228 p.
50. Reaburn P. R. J. *Nutrition and Performance in Masters Athletes*. London : CRC Press, 2014. 393 p.
51. Silverster V. *Modern Ballroom Dancing*. London : Read Books Ltd., 2011. 194 p.
52. Spencer P. *The Joy of Dancing*. London : Carlton Books Limited, 2004 128 p.
53. *The Architects' Journal*. Architectural Press Limited, 2004. 407 p.
54. Van der Linden L. *So, You Want to Be a Dancer?* New York : Simon and Schuster. 2015. 208 p.
55. van Dijk T. A. *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction* 2011, 432 p.
56. WDSF *Technique Books. The Waltz*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IpOcaHjPsvk>

57. Webster Ch. Action Analysis for Animators. New York : CRC Press, 2012. 408 p.
58. Wodak R., Disorders in Discourse. London: Longman, 1996. 200 p.
59. Zharkov D., Kulikova O. URL: https://www.youtube.com/watch?v=-QC5vUc_FY8
60. Zona Ch., George Ch. Gotta Ballroom. New York : Human Kinetics, 2008. 214 p.

Information about the author:

Siedakova M. V.,

Postgraduate Student at the Department of English Philology
Zaporizhzhia National University
66, Zhukovskoho str., Zaporizhzhia, 69000, Ukraine